

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Основи спеціальної психології, патопсихології та психотерапії

Освітній ступінь молодший бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 016 Спеціальна освіта

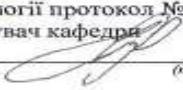
спеціалізація 016.01 логопедія
(код і назва спеціальності)

освітня програма Спеціальна освіта (логопедія)
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни обов'язкова

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньо-професійної програми

Н.М. Боднар

РЕКОМЕНДОВАНО:
кафедрою загальної та практичної
психології протокол № 1 від 3.03.2020 р.
Завідувач кафедри

Мазоха І.С.
(підпис, підвалин, присяга)

ПОГОДЖЕНО:
Голова ради з якості вищої освіти факультету
української філології та соціальних наук

Н.О. Гончарова

Розробники програми: Макарчук С.О. доктор психологічних наук,
професор кафедри загальної та практичної психології

Рецензенти програми: Кічук А.В. доктор психологических наук,
доцент кафедри загальної та практичної психології

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Зачуча
Кількість кредитів: 4		Лекції:
	28	
Модулів: 2		Практичні заняття:
Загальна кількість годин: 120	30	
Rік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1		Лабораторні заняття:
	-	
Семестр: 2		Семінарські заняття:
	-	
Тижневе навантаження (год.):		Консультації:
- аудиторне:	2	
- самостійна робота:		Індивідуальні заняття:
Форма підсумкового контролю: іспит	-	
Мова навчання: українська		Самостійна робота:
	60	

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни навчальної дисципліни «Основи спеціальної психології, патопсихології та психотерапії» є вивчення закономірностей розвитку і проявів психіки різних груп дітей з порушеннями розвитку, інструменти та засоби впливу на особистість при виникненні порушень когнітивної, емоційно-вольової, поведінкової, особистісної, міжособистісної сфер психіки людини, механізми, способи і прийоми професійного надання психологічної допомоги.

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи спеціальної психології, патопсихології та психотерапії» є формування системи теоретичних знань про спеціальну психологію як галузь психологічної науки та закономірності психічного розвитку дітей з розумовою відсталістю, про їх спеціальні освітні потреби, що є невід'ємною частиною підготовки фахівця; ознайомлення студентів з основними відхиленнями у психічній діяльності людини, з теоретико-методологічними зasadами психотерапії, основними напрямами психотерапії.

Передумови для вивчення дисципліни: оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін «Загальна психологія», «Філософія», «Соціальна психологія», «Психологія управління», «Педагогічна психологія», Педагогіка.

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами Психологія особистості, Психологія творчості, Психодіагностика, Вікова і педагогічна психологія.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми Спеціальна освіта (Логопедія).

Інформація про компетентності та програмні результати навчання за дисципліною

Шифр	Назва
Загальні компетентності (ЗК)	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми в галузі спеціальної та дошкільної освіти або в процесі професійної діяльності (корекційній, навчально-виховній, навчально-реабілітаційній), що передбачає застосування певних теорій і методів відповідної науки та характеризується комплексністю й невизначеністю умов
ЗК 2	. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК 6	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 7	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	
СК-2	Здатність до застосування психолого-педагогічних та фахових знань.
СК -3	Здатність удосконалювати власну професійну діяльність.
СК-4	Здатність супроводжувати навчально-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб осіб з порушеннями розвитку в інклузивних та інтегрованих закладах освіти.
СК-7	Здатність до застосування сучасних знань про особливості розвитку дитини як суб'єкта освітньо-корекційного процесу.
СК- 8	Здатність до застосування професійних медико-біологічних знань і практичних умінь і навичок, що виступають теоретичними основами побудови змісту освітньо-корекційного процесу.
Програмні результати навчання (ПРН)	
ПРН 1	Знати першооснови анатомії, фізіології, патології дітей з основами валеології; здатний застосовувати елементи теоретично-прикладної підготовки в професійній діяльності.
ПРН 3	Знати сучасні методи діагностики психічного і фізичного розвитку й індивідуально-типологічних відмінностей дітей з особливими освітніми потребами.
ПРН 6	Знати технологію педагогічного супроводу здобувачів освіти з порушеннями мовлення в освітньому процесі закладів освіти.
ПРН 9	Вміти допомагати педагогам і батькам у психолого-педагогічній реабілітації й забезпеченні освітніх потреб дітей з порушеннями мовлення.
ПРН 11	Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку в нормі, особливості розвитку дітей з порушеннями розвитку, індивідуальні відмінності дітей з особливими потребами.

ПРН 12	Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з мовленнєвими порушеннями.
ПРН 14	Здатний вчитися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції.
ПРН 15	Здатний аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів; створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню учнів з особливими потребами.

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/навички	Комунікація	Відповіальність і автономія
ІК	ПРН1	ПРН11	ПРН6	ПРН14
ЗК2	ПРН6	ПРН12		ПРН15
ЗК6	ПРН3	ПРН 14		
ЗК7	ПРН9	ПРН 15		
ЗК9				
СК 2				
СК 3				
СК4				
СК7				
8К8				

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)					
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуаль-ні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації
1.	Загальні питання теорії спеціальної психології.	4	2	2	-	-	-	4					
2-3.	Загальні та специфічні закономірності психічного розвитку.	6	2	4	-	-	-	6					
4.	Психологічні особливості розумово відсталих дітей.	4	2	2	-	-	-	6					
5.	Психологічні особливості дітей із	6	4	2	-	-	-	6					

	затримкою психічного розвитку.												
6.	Патопсихологія: предмет та завдання.	4	2	2	-	-	-	4					
7.	Історія розвитку поглядів на психічну патологію та її лікування. Історія розвитку патопсихології.	4	2	2	-	-	-	6					
8-9.	Загальне уявлення про найбільш поширені психічні захворювання. Патопсихологічна характеристика психічних процесів.	8	4	4	-	-	-	6					
10.	Розлади свідомості. Розлади особистості. Патопсихологічний розвиток як фактор девіантної поведінки.	4	2	2				4					
11.	Поняття про сучасні методи психотерапії.	4	2	2	-	-	-	4					
12.	Методи наративної психотерапії. Арт- терапевтичні методи. Групова пихотерапія.	4	2	2				4					
13.	Психодрама. Системна сімейна психотерапія.	6	2	4				6					
14.	Мета, завдання і принципи діяльності психотерапевта.	4	2	2				4					
								2					
Проміжний контроль													
Підсумковий контроль (для екзаменів)													
Разом:		120	28	30				2	60				

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Загальні питання теорії спеціальної психології.

Предмет, мета, завдання та методи спеціальної психології. Основні напрями спеціальної психології. Міждисциплінарні зв'язки спеціальної психології. Теоретичне і практичне значення спеціальної психології.

Тема 2-3. Загальні та специфічні закономірності психічного розвитку.

Сучасні уявлення про нормальній і порушеній розвиток. Фактори психічного розвитку людини. Динаміка психічного розвитку в умовах недостатності функцій. Види дизонтогенії (викривленого розвитку). Загальні закономірності відхилень розвитку.

Тема 4. Психологічні особливості розумово відсталіх дітей.

Предмет і завдання психології розумово відсталіх дітей. Історія психологіко-педагогічного вивчення розумово відсталіх дітей. Причини розумової відсталості. Класифікація за ступенем важкості та етіопатогенетичним принципом. Особливості розвитку пізнавальної сфери розумово відсталіх дітей. Особливості розвитку особистості та емоційно-вольової сфери розумово відсталіх дітей. Особливості діяльності розумово відсталіх дітей.

Тема 5. Психологічні особливості дітей із затримкою психічного розвитку.

Предмет і завдання психології дітей із затримкою психічного розвитку. Історія психологіко-педагогічного вивчення дітей із затримкою психічного розвитку. Причини та механізми відхилень у розвитку. Класифікація ЗПР за ступенем важкості та етіопатогенетичним принципом. Особливості розвитку пізнавальної сфери дітей із затримкою психічного розвитку. Особливості розвитку особистості та емоційно-вольової сфери розумово відсталіх дітей. Особливості діяльності дітей із затримкою психічного розвитку. Особливості психологічної діагностики і корекції.

Тема 6. Патопсихологія: предмет та завдання.

Загальне поняття про патопсихологію, її завдання та значення. Поняття про психічну патологію. Зв'язок патопсихології з іншими галузями наукового знання та практики. Принципи патопсихологічних досліджень. Кому потрібні знання патопсихології?

Тема 7. Історія розвитку поглядів на психічну патологію та її лікування. Історія розвитку патопсихології.

Світова історія розвитку поглядів на патологію та її лікування. Погляд первісних людей на патологію та її лікування. Погляди на патологію та її лікування в античні часи. Європа в середні віки: демонологія повертається.

Тема 8-9. Загальне уявлення про найбільш поширені психічні захворювання. Патопсихологічна характеристика психічних процесів.

Розлади відчуття. Розлади сприймання. Розлади уваги. Порушення пам'яті. Розлади мислення. Розлади інтелекту. Порушення інтелекту.

Тема 10. Розлади свідомості. Розлади особистості. Патопсихологічний розвиток як фактор девіантної поведінки.

Загальна характеристика свідомості, ознаки розладів свідомості та самосвідомості. Характеристика основних станів порушеної свідомості. Порушення опосередкованості та ієрархії мотивів. Порушення смыслоутворення. Порушення підконтрольності поведінки. Поняття про девіантну поведінку. Способи взаємодії індивіда з реальністю.

Тема 11. Поняття про сучасні методи психотерапії.

Сутність, об'єкт і предмет психотерапії. Класифікація методів психотерапії. Етапи психотерапевтичного процесу. Вимоги до особистості психотерапевта.

Тема 12. Методи наративної психотерапії. Арт-терапевтичні методи. Групова психотерапія.

Сутність, об'єкт і предмет психотерапії. Класифікація методів психотерапії. Етапи психотерапевтичного процесу. Вимоги до особистості психотерапевта. Модель ефективного психотерапевта за В. Карікашем. Етичні основи і принципи психотерапії. Нормативні документи, що регламентують діяльність психотерапевтів в Україні.

Тема 13. Психодрама. Системна сімейна психотерапія.

Поняття про психодраму, її мета і завдання. Основні елементи психодрами. Ключові компоненти психодрами. Форми і фази психодрами. Основні психодраматичні техніки.

Тема 14. Мета, завдання і принципи діяльності психотерапевта.

Мета і завдання психотерапії. Базові принципи психотерапії. Особистість психотерапевта.

Феномени психотерапевтичного процесу.

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

1. Загальні питання теорії спеціальної психології.
- 2-3. Загальні та специфічні закономірності психічного розвитку.
4. Психологічні особливості розумово відсталих дітей.
5. Психологічні особливості дітей із затримкою психічного розвитку.
6. Патопсихологія: предмет та завдання.
7. Історія розвитку поглядів на психічну патологію та її лікування. Історія розвитку патопсихології.
- 8-9. Загальне уявлення про найбільш поширені психічні захворювання. Патопсихологічна характеристика психічних процесів.
10. Розлади свідомості. Розлади особистості. Патопсихологічний розвиток як фактор девіантної поведінки.
11. Поняття про сучасні методи психотерапії.
12. Методи наративної психотерапії. Арт-терапевтичні методи. Групова психотерапія.
13. Психодрама. Системна сімейна психотерапія.
14. Мета, завдання і принципи діяльності психотерапевта.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількі сть годин	Форми звітності
1.	Тема 1. Завдання для самостійної роботи: Питання для самостійного опрацювання. <ul style="list-style-type: none">• Розробіть схему взаємозв'язку спеціальної психології з іншими науками та галузями психології, обґрунтувати вашу думку, вказавши використані джерела (ресурси).• Проаналізувати чинники виникнення спеціальної психології, окремої психологічної галузі. Обґрунтувати вашу думку, вказавши використані джерела (ресурси).	4	конспект
2.	Тема 2-3. Завдання для самостійної роботи: Створити схему взаємозв'язку чинників порушення розвитку, обґрунтувати вашу думку, вказати використані джерела (ресурси). -Проаналізувати вплив сенсорної та психологічної деривації на розвиток дитини. Обґрунтувати вашу думку, вказати використані джерела (ресурси). Теми для самостійного дослідження: <ul style="list-style-type: none">• Структура порушення розвитку.• Механізми формування системних порушень в розвитку психіки.• Загальні та специфічні особливості відхилень розвитку.• Компенсація, корекція та реабілітація, як категорії спеціальної психології.• Депривація, як причина та наслідок порушення розвитку.• Загальна характеристика особистісних особливостей дітей та підлітків з порушеннями розвитку.	6	конспект
3.	Тема 4. Теми для самостійного дослідження: <ul style="list-style-type: none">• Здійснити порівняльний аналіз порушень розвитку при розумовій відсталості та затримці психічного розвитку.• Оберіть по одній з форм проявів розумової відсталості та ЗПР.• Корекційно-розвивальна робота з дітьми з розумовою	6	конспект

	<p>відсталістю.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Корекційно-розвивальна робота з дітьми з ЗПР. • Особливості розвитку особистості та емоційно-вольової сфери розумово відсталих дітей. • Особливості діяльності розумово відсталих дітей. 		
4.	<p>Тема 5. Теми для самостійного дослідження</p> <ul style="list-style-type: none"> • Затримка психічного розвитку. Чинники виникнення. • Класифікація дітей з затримкою психічного розвитку (за К.С.Лубовським): <ul style="list-style-type: none"> • конституціонального походження (гармонійний психічний та психофізичний інфантілізм); • соматичного походження; психогенного походження; церебрально-органічного генезу. • Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ЗПР. • Особливості діяльності дітей із затримкою психічного розвитку. • Особливості психологічної діагностики і корекції. 	6	конспект
5.	<p>Тема 6. Запитання для самоперевірки</p> <p>Дайте визначення патопсихології.</p> <p>Що вивчає патопсихологія?</p> <p>У чому полягає завдання патопсихології?</p> <p>У чому полягає значення патопсихології для психології?</p> <p>У чому полягає значення патопсихології для медичної практики?</p> <p>Назвіть ознаки психічної патології.</p> <p>З якими науками пов'язана патопсихологія?</p> <p>Поясніть зв'язок патопсихології з педагогікою.</p> <p>Назвіть основні принципи патопсихологічних досліджень.</p> <p>Поясніть, чому патопсихологічне дослідження повинно давати можливість виявляти не лише структуру змінених, а й збережених форм психічної діяльності хворого?</p> <p>Чому в патопсихологічному дослідженні використовують багато методик?</p> <p>Для фахівців якого профілю важливі знання патопсихології?</p>	4	конспект
6.	<p>Тема 7. Завдання для самостійної роботи:</p> <p>Що вважали причиною психічної патології у первісному суспільстві?</p> <p>Що про це свідчить?</p> <p>Доведіть, що в античні часи погляди на психічну патологію мала науковий характер.</p> <p>Опишіть ставлення до психічно хворих в епоху Середньовіччя. Чим воно зумовлювалось?</p> <p>Що стало причиною створення притулків для душевнохворих в епоху Відродження?</p> <p>Чи можна стверджувати, що створення притулків для психічно-хворих в епоху Ренесансу сприяло їх видужанню?</p> <p>У чому полягає заслуга Філіпа Пінеля у психіатрії?</p> <p>У чому відмінність поглядів філософів та психіатрів XIX ст. на психічну патологію?</p>	6	конспект

7.	Тема 8-9. Завдання для самостійної дослідницької роботи: <ul style="list-style-type: none"> • Генералізований тривожний розлад і фобії. • Панічний, обсесивно-компульсивний і стресові розлади. • Розлади настрою. • Розлади харчування. 	6	конспект
8.	Тема 10. Завдання для самостійної дослідницької роботи: Розлади особистості: 1) «дивні» розлади особистості: параноїдний розлад особистості, шизоїдний розлад особистості, шизотипний розлад особистості. 2) «драматичні» розлади особистості: антисоціальний розлад особистості, пограничний розлад особистості, гістріонний розлад особистості, нарцисичний розлад особистості. 3) «тривожні» розлади особистості: уникаючий розлад особистості, залежний розлад особистості, обсесивно-компульсивний розлад особистості. 1. Самогубство: 1) поняття самогубства; 2) фактори, що сприяють виникненню суїциdalьних намірів; 3) пояснення суїциду; 4) самовбивства у різних вікових групах; 5) терапія і суїцид. 2. Основні підходи до пояснення девіантної поведінки. 3. Особистість підлітка та девіантна поведінка. Види підліткових девіацій. 4. Феномен дитячої агресивності як соціально-психологічна проблема. 5. Підліткова злочинність. 6. Суїциdalьна поведінка дітей і підлітків. 7. Сім'я і витоки девіантної поведінки дітей. 8. Психокорекція і психотерапія девіантної поведінки. 9. Етнокультуральні види девіантної поведінки. 10. Дитячі види девіацій.	4	конспект
9.	Тема 11. Завдання для самостійної роботи: Модель ефективного психотерапевта за В. Каріашем. Етичні основи і принципи психотерапії. Нормативні документи, що регламентують діяльність психотерапевтів в Україні.	4	конспект
10.	Тема 12. Завдання для самостійної роботи: - Охарактеризуйте взаємозв'язок наративної психотерапії з іншими психотерапевтичними методами. Опишіть процедуру проведення будь-яких трьох видів арт-терапії (на вибір). Охарактеризуйте основні види арт-терапії. Розкрийте особливості інтерпретації тематичних психомалюнків.	4	конспект
11.	Тема 13. Завдання для самостійної роботи: <ul style="list-style-type: none"> • Загальна характеристика системної сімейної психотерапії. • Параметри сімейної системи. • Методологічні принципи системної сімейної психотерапії. • Техніки системної сімейної психотерапії. 	6	конспект
12.	Тема 14. Завдання для самостійної роботи: <ul style="list-style-type: none"> • Аналіз дискурсу у психотерапії. 	4	конспект

	<ul style="list-style-type: none"> • Пансеміотична функція психотерапевта. • Універсальні психотерапевтичні процедури. • Інтерпретація і ампліфікація. • Робота з метафорою. • Аналіз сновидінь. • Методологічні основи психотерапевтичного впливу. • Методологічна рефлексія у психотерапії. 		
	Разом	60	

Тематика індивідуальних завдань

Для індивідуальної роботи пропонується підготовка реферату.

Теми рефератів

- Корекційно-розвивальна робота з дітьми з розумовою відсталістю.
- Корекційно-розвивальна робота з дітьми з ЗПР.
- Корекційно-розвивальна робота з незрячими дітьми.
- Корекційно-розвивальна робота з слабозорими дітьми.
- Корекційно-розвивальна робота з глухими дітьми.
- Корекційно-розвивальна робота з дітьми зі зниженням слухом.
- Корекційно-розвивальна робота з дітьми з порушеннями мовлення.
- Корекційно-розвивальна робота з порушеннями опорно-рухового апарату.
- Корекційно-розвивальна робота з дітьми з аутизмом.
- Музикотерапія.
- Предмет і завдання патопсихології.
- Місце патопсихології в системі психологічних і медичних наук.
- Принципи побудови патопсихологічного обстеження.
- Особливості побудови патопсихологічного експерименту .
- Патологія відчуттів. (Агнозії. Анестезія. Гіпостезія. Гіперестезія. Алгії. Сенестопатії.
- Синестезії).
- Патологія сприймання. Ілюзії.
- Патологія сприймання. Види галюцинацій.
- Диференціально-діагностичні критерії відмежування істинних галюцинацій від хибних.
- Порушення сенсорного синтезу (деперсоналізація, дереалізація, порушення схеми тіла).
- Розлади мислення. Патологія асоціативного процесу.
- Патологія суджень. Нав'язливі стани (обсесії).
- Порушення пам'яті. Гіpermnezія. Гіpmnезія. Амнезія. Парамнезії.
- Патологія емоцій. Симптоми емоційних порушень (ейфорія, морія, дистимія, тривога, дисфорія, апатія, емоційна лабільність, емоційна тупість).
- Синдроми порушеного свідомості.
- Невротичні синдроми.
- Психологічна сутність психопатій.
- Психогенні розлади.
- Сутність, об'єкт і предмет психотерапії.
- Основні методи психотерапії.
- Загальні принципи та підходи до психотерапевтичної практики.
- Основні моделі психотерапевтичної допомоги.
- Мета, завдання і принципи діяльності психотерапевта.
- Дитяча психотерапія.
- Особистість психотерапевта. Вимоги до психотерапевта.

- Категорія клієнтів, що отримують психотерапевтичну допомогу
- Феномени психотерапевтичного процесу.
- Методологічні основи психотерапевтичного впливу.
- Універсальні психотерапевтичні процедури.
- Індивідуальна довгострокова психотерапія.
- Терапевтичні техніки: вільні асоціації, прояснення, відображення, інтерпретація, конfrontація та ін.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. Форми поточного контролю: семінарські заняття, індивідуальні завдання, реферат, ведення тезаріусу.

6.2. Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.

6.3. Форми підсумкового контролю: іспит.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою, а також якість виконання студентом реферату, самостійних завдань.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом.

Зразок модульної контрольної роботи.

Варіант 1.

1. Дайте визначення патопсихології. Що вивчає патопсихологія? У чому полягає завдання патопсихології?
2. Розкрийте зв'язок психотерапії з психокорекцією, психодіагностикою, психологічним консультуванням.
3. Розкрийте загальну характеристику свідомості, ознаки розладів свідомості та самосвідомості.

Питання до модульної контрольної роботи

1. Дайте визначення патопсихології. Що вивчає патопсихологія? У чому полягає завдання патопсихології?
2. Назвіть ознаки психічної патології. З якими науками пов'язана патопсихологія?
3. Опишіть суть соматогенної та психогенної точок зору на причини виникнення психічних порушень.
4. Назвіть найбільш поширені психічні захворювання. Поясніть, що таке психози. Як би ви пояснили відмінність психозу від неврозу?
5. Назвіть розлади відчуттів та поясніть прояв кожного з них.
6. Назвіть основні розлади сприймання. Чим відрізняються ілюзії від галюцинацій?
7. Опишіть види ілюзій. Назвіть види галюцинацій.
8. Опишіть суть ейдетизму, сенестопатій, агнозій, соматоагнозій.
9. Назвіть та поясніть види патології уваги.
10. Назвіть основні розлади пам'яті. Поясніть суть амнезії та назвіть її основні види.
11. Які види розладів пам'яті можна виділити за причинами їх виникнення?
12. Чим відрізняються деменції від амнестичних розладів?
13. Які групи порушень мислення виділяє Б. В. Зейгарник?
14. Опишіть види розладів інтелекту.
15. Назвіть основні порушення мовлення.
16. Назвіть та охарактеризуйте розлади настрою.

17. Поясніть, що таке фобія. Опишіть види фобій.
18. Назвіть та опишіть синдроми розладу емоцій.
19. Дайте визначення девіантної поведінки.
20. На основі чого оцінюють девіантну поведінку? Назвіть типи девіантної поведінки.
21. Опишіть суть делінквентної поведінки.
22. Дайте визначення адиктивної поведінки.
23. Поясніть причини виникнення адиктивної поведінки.
24. Назвіть причини формування девіантної поведінки. Перелічіть форми вияву девіантної поведінки.
25. Поясніть суть комунікативних девіацій.
26. Охарактеризуйте предмет і завдання спеціальної психології.
27. Наведіть приклади закономірностей психічного розвитку дітей з різними видами недостатності:
28. Дайте визначення первинного і вторинного порушень.
29. Перерахуйте можливі причини зниження швидкості прийому і переробки інформації у дітей з різними типами порушення розвитку.
30. Що таке сензитивні періоди і в чому відмінності цих періодів у нормальному розвинених і відстаючих у розвитку дітей?
31. Дайте визначення зон актуального і найближчого розвитку.
32. Розкрийте сучасні уявлення про нормальній і порушеній розвиток.
33. Охарактеризуйте фактори психічного розвитку людини.
34. Розкрийте соціальні фактори ризику виникнення недоліків у психофізичному і особистісно-соціальному розвитку.
35. Охарактеризуйте види дизонтогеній (викривленого розвитку).
36. Поясніть етіологію порушень.
37. Дайте визначення поняття про первинні і вторинні дефекти розвитку.
38. Вчення про компенсацію.
39. Охарактеризуйте загальні закономірності відхилень розвитку.
40. Які ви знаєте порушення прийому, переробки, збереження і використання інформації.
41. Розкрийте предмет і завдання психології дітей із затримкою психічного розвитку.
42. Охарактеризуйте причини та механізми відхилень у розвитку.
43. Розкрийте класифікацію ЗПР за ступенем важкості та етіопатогенетичним принципом.
44. Які особливості розвитку пізнавальної сфери дітей із затримкою психічного розвитку.
45. В чому полягають особливості розвитку особистості та емоційно-вольової сфери розумово відсталих дітей.
46. Які особливості діяльності дітей із затримкою психічного розвитку ви знаєте.
47. Сутність, об'єкт і предмет психотерапії.
48. Етичні основи і принципи психотерапії.
49. Зв'язок психотерапії з психокорекцією, психодіагностикою, психологічним консультуванням.
50. Вимоги до професійної підготовки психотерапевта.
51. Зміст та основні характеристики позитивної психотерапії. Принципи позитивної психотерапії.
52. Базові та актуальні здібності в позитивній психотерапії.
53. Сфери переробки конфлікту (балансна модель) в позитивній психотерапії.
54. 9 тез позитивної психотерапії.
55. Зміст та мета логотерапії.
56. Загальна характеристика арт-терапії. Переваги та недоліки арт-терапії порівняно з іншими методами.

57. Форми, види та моделі арт-терапії.
58. Структура проведення арт-терапевтичного заняття. Загальна характеристика основних видів арт-терапії.
59. Поняття про групову психотерапію. Переваги та обмеження групової психотерапії.
60. Мета і завдання психотерапії. Базові принципи психотерапії.

Питання до іспиту з з навчальної дисципліни
«Основи спеціальної психології, патопсихології, психотерапії»

1. Предмет, мета, завдання та методи спеціальної психології.
2. Основні напрями спеціальної психології.
3. Міждисциплінарні зв'язки спеціальної психології.
4. Теоретичне і практичне значення спеціальної психології.
5. Сучасні уявлення про нормальній і порушений розвиток.
6. Фактори психічного розвитку людини.
7. Динаміка психічного розвитку в умовах недостатності функцій.
8. Види дизонтогенії (викривленого розвитку).
9. Загальні закономірності відхилень розвитку.
10. Предмет і завдання психології розумово відсталих дітей.
11. Причини розумової відсталості. Класифікація за ступенем важкості та етіопатогенетичним принципом.
12. Особливості розвитку пізнавальної сфери розумово відсталих дітей.
13. Особливості розвитку особистості та емоційно-вольової сфери розумово відсталих дітей.
14. Особливості діяльності розумово відсталих дітей.
15. Предмет і завдання психології дітей із затримкою психічного розвитку.
16. Причини та механізми відхилень у розвитку. Класифікація ЗПР за ступенем важкості та етіопатогенетичним принципом.
17. Особливості розвитку пізнавальної сфери дітей із затримкою психічного розвитку.
18. Особливості розвитку особистості та емоційно-вольової сфери розумово відсталих дітей.
19. Особливості діяльності дітей із затримкою психічного розвитку.
20. Особливості психологічної діагностики і корекції.
21. Загальне поняття про патопсихологію, її завдання та значення.
22. Поняття про психічну патологію.
23. Зв'язок патопсихології з іншими галузями наукового знання та практики.
24. Принципи патопсихологічних досліджень.
25. Розлади відчуття.
26. Розлади сприймання.
27. Розлади уваги.
28. Порушення пам'яті.
29. Розлади мислення.
30. Розлади інтелекту.
31. Порушення інтелекту.
32. Загальна характеристика свідомості, ознаки розладів свідомості та самосвідомості.
33. Характеристика основних станів порушеної свідомості.
34. Поняття про девіантну поведінку. Способи взаємодії індивіда з реальністю.
35. Типи девіантної поведінки.
36. Причини формування девіантної поведінки. Форми вияву девіантної поведінки.

37. Сутність, об'єкт і предмет психотерапії.
38. Класифікація методів психотерапії.
39. Етапи психотерапевтичного процесу.
40. Етичні основи і принципи психотерапії.
41. Зв'язок психотерапії з психокорекцією, психодіагностикою, психологічним консультуванням.
42. Нормативні документи, що регламентують діяльність психотерапевтів в Україні.
43. Вимоги до професійної підготовки психотерапевта.
44. Зміст та основні характеристики позитивної психотерапії. Принципи позитивної психотерапії.
45. Базові та актуальні здібності в позитивній психотерапії.
46. Сфери переробки конфлікту (балансна модель) в позитивній психотерапії.
47. Стадії взаємодії в позитивній психотерапії.
48. 9 тез позитивної психотерапії.
49. Зміст та мета логотерапії.
50. Види та характеристика основних груп цінностей за В. Франклом.
51. Психологічна герменевтика та її основні поняття: «розуміння», «інтерпретація», «текст» і «досвід».
52. Загальна характеристика арт-терапії. Переваги та недоліки арт-терапії порівняно з іншими методами.
53. Форми, види та моделі арт-терапії.
54. Структура проведення арт-терапевтичного заняття. Загальна характеристика основних видів арт-терапії.
55. Особливості інтерпретації тематичних психомалюнків.
56. Поняття про групову психотерапію. Переваги та обмеження групової психотерапії.
57. Поняття про психодраму, її мета і завдання.
58. Загальна характеристика системної сімейної психотерапії.
59. Техніки роботи з сім'єю. Основні теоретичні підходи до вивчення сімейної психотерапії.
60. Мета і завдання психотерапії. Базові принципи психотерапії.

8. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерій оцінювання знань студентів.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	
70-89	зараховано
51-69	
26-50	
1-25	не зараховано

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	40 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-балну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,4	10 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи	50 балів (підсумковий контроль)
Мінімальний пороговий рівень	20 балів (поточний контроль)	6 балів (проміжний контроль)	25 балів (підсумковий контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

«5» - Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

«4» - Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

«3» – Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

«2» - Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

«1» - Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однословної відповіді.

«0» - Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань.

Вид	Максимальна кількість балів
-----	-----------------------------

Завдання самостійної роботи до практичних занять	5
Складання тезаріусу	5
Реферат	5

Оцінювання реферату здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 6 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю.

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

- Александров А. А. Психотерапия: Учебное пособие. – СПб. : Питер, 2004.-480 с.
- Калина Н.Ф. Психотерапія. К.: Академвидав, 2010. — 280 с.
<https://pidru4niki.com/14081027/psihologiya/psihoterapiya>
- Кобильченко В., Омельченко І. Спеціальна психологія.К.:Академія,2020.-224 с.
<https://academia-pc.com.ua/product/specialna-psixologiya-vc-akademiy>
- В. І.Лубовський, Т. В. Розанова, Л. І.Солнцева та ін. Спеціальна психологія: Учеб. посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів / За ред. В.І.Лубовского. - 2-е вид., Испр. - М.: Видавничий центр «Академія». - 464 с., 2014.
https://stud.com.ua/87511/psihologiya/spetsialna_psihologiya
- Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. — К.: Центр учебової літератури, 2008. — 208 с.
<file:///E:/User/Desktop/%D0%9F%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%9F%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>
- Пахомова Н. Г., Кононова М.М. Спеціальна психологія / Н. Г.Пахомова, М.М. Кононова – Полтава : АСМІ, 2015. – 389 с.
https://pidru4niki.com/82747/psihologiya/spetsialna_psihologiya
 - Патопсихологія. Навчальний посібник. — К.: Центр учебової літератури, 2008. — 208 с.
http://library.udpu.org.ua/library_files/417930.pdf
- Пеньковська Н. М. Основи психологічного консультування в методі позитивної психотерапії : навч. посіб. / Н. М. Пеньковська, Р. В. Шептицький. – Тернопіль : Крок, 2014. – 286 с.
- Петрова В.Г. Психология умственно отсталых школьников: Учебное пособие / В.Г. Петрова, И.В. Белякова. – М. : Академия, 2002. – 160 с.
- С. Л. Соловьев. Основы патопсихологии. М.: Мир науки, 2018.– Режим доступа:
<http://izd-mn.com/PDF/24MNNPU17.pdf>

- Синьова Є. П. Тифлопсихологія. Психологічні особливості людей з глибокими порушеннями зору : підручник / Є. П. Синьова. - К. : "Знання", 2008. - 365 с.
- Скрипник Т.В. Феноменологія аутизму : Монографія. – К.: Видавництво «Фенікс», 2010. – 368 с.
- Сорокин В. М. Специальная психология: Учеб. пособие / под. научн. ред. Л. М. Щипицыной. – СПб. : «Речь». 2003. – 216 с.
- Специальная психология: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В. И.Лубовский, Т. В. Розанова, Л. И.Солнцева и др.; Под ред. В.И.Лубовского. — 2-е изд., испр. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. — 464 с.

22.10.2. Допоміжні джерела

- Максимова Е.В. Уровни общения. Причины возникновения раннего аутизма и его коррекция на основе теории Н.А. Бернштейна. – М. Издательство «Диалог-МИФИ»,2008. – 288 с.
- Максимова Н. Ю., Мілютіна К. Л., Піскун В. М. Основи дитячої патопсихології: Навч.посібник. - К.: Перун, 1996. – 464с.
- Методика діагностики відхилень у розумовому розвитку молодших школярів та старших дошкільників / Стадненко Н.М., Ілляшенко Т.Д., Борщевська Л.В.,Обухівська А.Г. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 1998.
- Нарушения зрения у детей раннего возраста. Диагностика и коррекция: Методическое пособие / Л.И. Фильчикова, М.Э. Бернадская, О.В. Парамей. – М. : Издательство «Экзамен», 2004. – 192 с.
- Никольская О.С. Аффективная сфера человека. Взгляд сквозь призму детского аутизма. – М.: Центр лечебной педагогики, 2000. – 364 с.
- Питерс Т. Аутизм: От теоретического понимания к педагогическому воздействию: Книга для педагогов-дефектологов. - М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2002. - 240с
- Яценко Т. С. Психологічні основи групової психокорекції: навч. посібник / Т. С. Яценко. – К. : Либідь, 1996.– 264 с.

10.3. Інтернет-ресурси

- Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>
 - Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>
 - Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>
 - <http://www.nbuu.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В. I. Вернадського.
 - <http://hklib.npu.edu.ua/> - Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.
 - <http://www.koob.ru/> - електронна бібліотека «Куб».
- <http://upsihologa.com.ua/> - портал професійних психологів України «У психолога